

HANKINTAOHJE

Teuvan kunnanhallitus 15.4.2024 § 94

Sisällys

Johdanto	4
Soveltamisala	4
Tavoitteet ja viestintä	4
Hankintoja ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistukset	6
Hankintamenettelystä	8
Yleiset periaatteet	9
Toimivalta hankinta-asioissa	10
Hankinnat sidosyksiköiltä	10
Markkinakartoitus	11
Hankinnan arvo	13
Kansalliset kynnyksarvot alittavat hankinnat (pienhankinnat)	13
Kansalliset kynnyksarvot ylittävät hankinnat	13
EU-kynnyksarvot ylittävät hankinnat	14
Vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alojen hankinnat	14
Suorahankinta	14
Hankintojen jakaminen osiin	15
Hankinnoista ilmoittaminen	16
Hankintamenettelyt Täydentyä	16
Tarjouspyyntö	17
Vaatimukset tavaralle tai palvelulle	18
Toimittajaa koskevat vaatimukset	19
Valintaperusteet	19
Tarjousten jättäminen ja niiden avaaminen	20
Tarjousten käsittely	20
Tarjouksen täydentäminen	22
Hankinnan keskeyttäminen	22
Hankintapäätös	22
Päätöksen tiedoksianto	23
Tilaajavastuu	23
Hankintapäätös ja sen täytäntöönpano	23
Hankinnan dokumentointi ja seuranta	24
Sopimus	24

Vakuudet	24
Sopimuksenseuranta	24
Pienhankintojen ohjeistus	25
Hankintojen ryhmittely	25
Muutoksenhaku	26
Julkisuus ja salassapito	27

Johdanto

Kuntien toimintaympäristö on alati muuttuva, ja tästä johtuen kunnallisten palvelujen tuottamisen tapoja tulee kehittää jatkuvasti. Kunnan hankintojen tulee perustua markkinoiden ja teknologian tehokkaaseen hyödyntämiseen. Julkisille hankinnoille asettavat vaatimuksia niin kansallinen, kuin kansainvälinenkin sääntely. Näiden lisäksi kunnan hankinnoissa on myös huomioitava muutokset kansalaisten arvopohjassa. Teuvan kunnassa hankinnat toteutetaan organisaation etua tavoitellen tavoitteellisesti ja kokonaistaloudellisesti huomioiden lainsäädäntö, ja ohjeistukset hankinnoista. Uusi julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö astui voimaan 1.1.2017. Lainsäädäntö perustuu EU:n julkisia hankintoja koskeviin direktiiveihin. Hankintalainsäädännön keskeisenä tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä avaamalla julkisia markkinoita kilpailulle ja hyödyntämällä julkisessa palvelutuotannossa markkinoilla olevaa tarjontaa.

Tämän hankintaohjeen keskeisinä tavoitteina on

- Kustannustehokkuus
- Palvelutuotannon ja varojen käytön tehostaminen
- Yritysten tasapuolisen kohtelun ja syrjimättömyyden turvaaminen
- Monipuolinen palveluntarjoajien ja markkinoiden hyödyntäminen
- Avoimuuden kasvattaminen hankintatoiminnassa
- Laadukkaiden hankinta-asiakirjojen tuottaminen (selkeys, täsmällisyys)

Soveltamisala

Tätä hankintaohjetta noudatetaan Teuvan kuntakonsernin hankintayksiköiden tekemissä hankinnoissa.

Kunnanhallitus hyväksyy ohjeen, ja sitä tarkistetaan aina tarvittaessa tai silloin kun lainsäädännössä tai organisaatiossa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Hankintaohjeen sisältö kytkeytyy kunnan hallintosäännön ja kuntastrategian määräyksiin. Se myös täydentää lain ja asetusten sekä muiden päätösten, ohjeiden ja ohjeistusten määräyksiä. Ohje korvaa kunnan hankintaohjeen vuodelta 2021.

Julkista hankintaa ei ole:

- omana työnä tekeminen
- palkkaaminen työsuhteeseen
- maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankinta tai vuokraus tai näihin liittyvät oikeudet.
- Julkisesta hankinnasta ei liioin ole kyse kunnan myydessä tai vuokratessa kiinteää tai irtainta omaisuutta taikka palveluja ulkopuolisille.

Tavoitteet ja viestintä

Tämän hankintaohjeen keskeiset tavoitteet ovat:

- Kunta pyrkii hankinnoilla käyttämään kunnan varoja mahdollisimman tehokkaasti.
- Palvelutuotannon ja varojen käytön tehostaminen
- Yritysten tasapuolisen kohtelun ja syrjimättömyyden turvaaminen
- Monipuolinen palveluntarjoajien ja markkinoiden hyödyntäminen
- Avoimuuden kasvattaminen hankintatoiminnassa
- Laadukkaiden hankinta-asiakirjojen tuottaminen (selkeys, täsmällisyys)

Aina kun mahdollista ja perusteltua, kunta pyrkii toteuttamaan hankinnan niin, että lähialueen pk-yrityksillä ja uusilla yrityksillä on mahdollisuus osallistua hankinnan kilpailutukseen. Kunta pyrkii lisäksi huomioimaan kaikissa hankinnoissa kotimaisuuden, paikallisuuden sekä ympäristönäkökulmat.

Tiedonkulun parantamiseksi ja potentiaalisten tarjoajien valmistelemiseksi tuleviin hankintoihin kunta informoi suunnitelluista hankinnoista kunnan verkkosivuilla hankintakalenterin muodossa. Lisäksi kunta informoi tulevista ja käynnissä olevista hankinnoista kunnassa toimiville yrittäjille lähetettävässä hankintojen uutiskirjeessä sekä sosiaalisessa mediassa.

Hankintoja ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistukset

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan sellaisia tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja, joita valtio, kunnat, hyvinvointialueet, kuntayhtymät, valtion liikelaitokset sekä muut hankintalainsäädännössä määritellyt hankintayksiköt oman organisaationsa ulkopuolelta.

Suomen hankinta- ja käyttöoikeussopimuslainsäädäntö perustuu EU:n perustamissopimukseen, hankintadirektiiviin (2014/24/EU) ja huoltodirektiiviin (2004/17/EY). Hankintatoimintaa säätelevät kansalliset lait ovat:

- laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) (jäljempänä hankintalaki)
- laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016) (jäljempänä erityisalojen hankintalaki).

Vaikka hankintalakia ei sovelleta kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin, myös pienemmät hankinnat on toteutettava siten, että asioiden ja päätöksenteon valmistelussa noudatetaan yleisiä oikeusperiaatteita avoimuus, tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuus. Hyvän hankinnan periaatteita noudatettaessa eri kokoisten hankintojen toteutustavoissa ei käytännössä ole isoja eroja.

Ulkopuolisen työvoiman käyttämistä koskevissa hankinnoissa noudatetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettua lakia (1233/2006).

Julkisten hankintojen neuvontayksikön (hankinnat.fi) yleiset hankintaohjeet sekä tämä hankintaohje sekä;

- Julkisten hankintojen neuvontayksikön yleiset hankintaohjeet
- Teuvan kunnan ajantasainen hallintosääntö
- Teuvan kunnan konserniohje
- Mahdolliset seutukunnalliset ym. yhteishankintasopimukset
- Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa, Työ- ja elinkeinoministeriö /TEM, 2016

Suomessa noudatetaan julkisissa hankinnoissa seuraavia yleisiä sopimusehtoja:

- julkisten palveluhankintojen yleiset sopimusehdot JYSE 2022 PALVELUT
- julkisten tavarahankintojen yleiset sopimusehdot JYSE 2022 TAVARAT.

Hankinnan laadun mukaan voidaan tarvittaessa käyttää seuraavia yleisiä sopimusehtoja:

- rakennusurakan yleiset sopimusehdot YSE 1998
- konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot (KSE 2013)
- kone- ja kuljetuspalveluiden hankinnan yleiset sopimusehdot KE 2008
- julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot (JIT 2015).

Suomen Kuntaliiton ja työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä ja rahoittama julkisten hankintojen neuvontayksikkö palvelee hankintayksiköitä julkisiin hankintoihin liittyvissä kysymyksissä osoitteessa hankinnat.fi.

Kaikissa hankinnoissa tulee noudattaa EY:n perustamissopimuksen mukaisia; **avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden sekä suhteellisuuden – periaatteita.**

Kynnysarvojen alle jäävät hankinnat jäävät hankintalainsäädännön ulkopuolelle.

Näiltä osin noudatetaan tässä asiakirjassa annettuja pienhankintojen ja suora hankintojen ohjeita.

Kansalliset kynnysarvot (ilman arvonlisäveroa)

-Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000 €
- Sosiaali- ja terveyspalvelut	400 000 €
- Muut erityiset palvelut	300 000 €
- käyttöoikeussopimukset	500 000 €
- Käyttöoikeussopimukset	500 000 €
- Rakennusurakat	150 000 €

Erityisalojen hankintalaissa ei ole kansallisia kynnysarvoja; erityisalojen hankintalaki tulee sovellettavaksi vain EU:n direktiiveihin perustuvat kynnysarvot ylittäviin erityisalojen hankintoihin. Kynnysarvot alittaviin hankintoihin sovelletaan kunnan hankintaohjeita.

EU-kynnysarvot (ilman arvonlisäveroa)

-Tavara- ja palveluhankinnat	215 000 €
- Rakennusurakat	5 382 000 €

Hankintamenettelystä

Kansalliset hankinnat

Hankintalaissa ei ole tarkkoja säännöksiä kansallisten hankintojen hankintamenettelyjä koskien. Kansallisissa hankinnoissa hankintayksikkö voi siten itse suunnitella kuhunkin hankintaan sopivimman hankintamenettelyn. Hankintamenettely ja sen vaiheet tulee kuitenkin kuvailla tarkasti hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön pitää myös noudattaa valitsemassaan hankintamenettelyssä hankintalaista ilmeneviä julkisissa hankinnoissa noudatettavia periaatteita (tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus, suhteellisuus). Kansallisen kynnysarvon ylittäviin suorahankintoihin sovelletaan EU-hankintojen säännöksiä.

Pienhankinnat

Mikäli hankinnan ennakoitu arvo ei ylitä kansallista kynnysarvoa, kyseessä on pienhankinta, jolloin hankintayksikön ei tarvitse kilpailuttaa hankintaa hankintalain säännösten mukaisesti. Pienhankintoja tehdessään hankintayksikön tulee kuitenkin ottaa huomioon hankintalaista ilmenevät julkisissa hankinnoissa noudatettavat periaatteet (tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus, suhteellisuus). Lisäksi hankintayksikön tulee noudattaa sen omaa hankintaohjetta.

Ennakoidaan

Ennen tarjouspyynnön lähettämistä selvitetään tarpeet, määrärahavaraus ja arvioidaan rahoitusmallien soveltuvuus. Hankinnan suunnittelussa voidaan käyttää apuna markkinavuoropuhelua yritysten kanssa. Markkinavuoropuhelussa voidaan selvittää ajantasainen markkinatilanne ja saatavuus.

Toimitaan yhdenmukaisesti

Hankintapäätöksiä tehtäessä huomioidaan kunnan kokonaisuus ja tehdään myös yhteistyötä hankinnoissa, mikäli se on mahdollista.

Huomioidaan kokonaiskustannus

Ennakoidaan ja minimoidaan hankinnan kokonais- ja elinkaarikustannukset. Kokonaiskustannusvaikutusten huomiointi pitkällä aikavälillä on tärkeää. Arvioidaan tarjousten taloudellisten vaikutuksien määrää pitkällä aikajänteellä.

Tunnetaan markkinat

Etsitään kilpailukykyisiä toimijoita markkinoilta ja kehitetään aktiivisesti olemassaolevia toimittajasuhteita.

Arviointi ja kehittyminen

Suuremmissa hankinnoissa tehdään jälkikäteisarviointia hankintaprosessista ja hankintasopimuksesta. Näin saadaan suuntaviivoja seuraaviin hankintoihin.

Yleiset periaatteet

Julkisissa hankinnoissa noudatetaan hankinnan arvosta riippumatta seuraavia peruseriaatteita:

Syrjimätön kohtelu

toimittajien on voitava antaa tarjous maasta tai maantieteellisestä sijainnista riippumatta

Tasapuolinen kohtelu

toimittajia on kohdeltava tasapuolisesti ja heidän tulee saada sama informaatio samanaikaisesti

Läpinäkyvyys

hankintayksikön tulee antaa tietoja avoimesti, tarjouspyynnön kaikki vaatimukset ovat esitettävä selkeästi

Suhteellisuus

hankintamenettelyn vaatimusten tulee olla sopivia suhteessa tavoitteeseen ja tarpeellisia ja välttämättömiä sekä oikeasuhtaisia tavoitteen saavuttamiseksi.

Hankinnat on suoritettava **taloudellisesti** ja **tarkoituksenmukaisesti**. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras.

Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä, hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintojen **laatuvaatimuksia** ei saa asettaa korkeammiksi kuin mitä hankintayksikön tarpeiden perusteella on tarpeellista. Hankintayksikkö ei myöskään saa vaatia enempää dokumentaatiota kuin mitä on tarpeen.

Hankinnan valmisteluun ja päätöksentekoon osallistuva henkilö ei saa olla **esteellinen**. Vastaavasti hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn taikka tavaran, palvelun tai urakan tarkastamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön.

Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa (410/2015) ja hallintolaissa (434/2003).

Toimivalta hankinta-asioissa

Viranhaltijan toimivallasta hankinta-asiaa määrätään hallintosäännössä, tehtävänkuvauksessa tai toimivallan siirtämistä koskevassa erillisessä päätöksessä. Toimivallan ylittyessä asiasta päättää kunnanhallitus tai valtuusto hallintosäännön mukaisesti

Hankinnat sidosyksiköiltä

Hankintalakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee siitä muodollisesti erilliseltä ja päätöksenteon osalta itsenäiseltä yksiköltä, jos hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja jos yksikkö harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on (hankintalaki 15. §).

Hankintaprosessi

Hankinnan tekemiselle on aina oltava tosiasiallinen tarve hankintayksikössä. Hankintaan tulee myös olla olemassa tarvittavat määrärahat.

Kunnan kaikki hankinnat toteutetaan tämän hankintaprosessin mukaan:

1. Hankintatarpeen on syntynyt
2. Tarkistetaan, onko kunta jo sopinut hankintaa koskevasta puitejärjestelystä
  - Puitejärjestely on olemassa: Tilaus puitejärjestelyn perusteella.
  - Puitejärjestelyä ei ole: Toteutetaan hankinta.
3. Kartoitetaan markkinat. Varataan riittävästi aikaa hankinnan toteuttamiselle
4. Lasketaan hankinnan arvo.

1. Laaditaan tarjouspyyntö ja hankintailmoitus.
  1. Pyritään hyödyntämään yleisesti saatavilla olevia hyödykkeitä
  2. Vältetään liian tiukkoja ehtoja hyödykkeelle, Ehtojen tulee pohjautua todelliseen tarpeeseen
2. Toimivaltainen viranomainen hyväksyy tarjouspyynnön
3. Ilmoitetaan hankinnasta.
4. Tarjouspyynnön tarkentamiseksi saadaan mahdollisesti kysymyksiä, julkaistaan vastaukset niihin.
5. Tarjoukset vastaanotetaan ja rekisteröidään.
6. Avataan tarjoukset, kun tarjosten jättämisen määräaika on umpeutunut, ja laaditaan avauspöytäkirja.
7. Tarjoukset käydään läpi ja arvioidaan
8. Toimivaltainen viranomainen antaa hankintapäätöksen.
9. Päätöksestä tiedotetaan.
10. Kun päätös on tullut lainvoimaiseksi, tehdään sopimus tai tilaus.
11. Sopimuksen tai tilauksen seuranta.

Markkinakartoitus

Hankintayksikön tulee ennen hankintamenettelyn aloittamista tehdä markkinakartoitus hankinnan valmistelua varten ja antaa potentiaalisille toimittajille tietoa tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan.

Markkinakartoituksen tarkoituksena on yleensä lisätä hankintayksikön markkinatuntemusta, kartoittaa markkinoilla olevia eri vaihtoehtoja ja saada parempi käsitys siitä, miten hankintayksikkö parhaalla tavalla määrittää hankinnan kohteen tarjouspyynnössä.

Markkinakartoituksen voi toteuttaa eri tavoin. Hankintayksikkö voi kartoittaa markkinoita hakemalla oleellista esimerkiksi informaatiota internetistä tai osallistumalla messuille tai muihin tapahtumiin. Markkinakartoituksen voi tehdä myös niin, että hankinta yksikkö kutsuu potentiaalisia toimittajia esittelemään tuotteitaan tai palveluitaan. Toinen tapa on, että hankintayksikkö ilmoittaa halukkuudestaan markkinakartoituksen tekemiseen ja että osallistumisesta kiinnostuneet toimittajat voivat ilmoittaa siitä hankintayksikölle.

Potentiaalisten toimittajien kanssa voi myös käydä teknisen vuoropuhelun. Teknisessä vuoropuhelussa hankintayksikkö voi esimerkiksi lähettää tarjouspyyntöluonnoksen potentiaalisille toimittajille kommentteja varten.

Hankintayksikkö voi myös järjestää toimittajille infotilaisuuksia, joissa toimittajat ja hankintayksikkö vaihtavat informaatiota.

Hankintayksikkö saa hyödyntää markkinakartoituksessa riippumattomia asiantuntijoita, muita viranomaisia ja potentiaalisia toimittajia. Jos ulkopuolista asiantuntemusta käytetään, hankintayksikön tulee varmistaa, että mikään mukana oleva taho ei pääse vaikuttamaan suhteettomassa määrin siihen, miten hankinnan kohde kuvataan tarjouspyynnössä tai miten hankinta toteutetaan.

Markkinakartoituksen perusteella laaditaan tarjouspyyntö. Markkinakartoituksessa saadun informaation käyttäminen ei saa johtaa kilpailun vääristymiseen eikä syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

Markkinakartoituksen tavoitteena on, että valmistelussa olevasta hankinnasta onnistutaan tekemään kaikkien osapuolten tarpeita mahdollisimman hyvin palveleva. Riittävä tieto markkinoiden tarjonnasta ja toimijoista on tärkeää, jotta hankinta voi onnistua tavoitteissaan parhaalla mahdollisella tavalla. Markkinavuoropuhelussa voi selvittää, ovatko hankinnan alustavat suunnitelmat toteutuskelpoisia toimittajan kannalta. On hyödyllistä kuunnella potentiaalisten tarjoajien näkemyksiä siitä, minkälaisia ominaisuuksia tuotteessa tai palvelussa on tarjolla, mitkä asiat vaikuttavat saatavuuteen tai millaiset sopimusehdot tai hinnoittelumallit ovat toimialalla tarkoituksenmukaisia.

Julkisen hankinnan markkinavuoropuhelu on ennakoiva vuoropuhelutilaisuus tulevasta hankinnasta ennen kuin tarjouspyynnön on julkaisua ja ennen kuin tarjouskilpailu on aloitettu. Lainsäädäntö ei aseta mitään erityisvaatimuksia markkinavuoropuhelulle, joten käytännössä markkinavuoropuhelu hankintayksikön ja tarjoajan välillä on täysin vapaamuotoista sekä avointa. Hankintalaki tai EU-direktiivit eivät myöskään kosketa markkinavuoropuhelua, koska varsinainen julkinen hankinta ja tarjouskilpailu eivät ole vielä alkaneet tässä vaiheessa. Tässä tulee kuitenkin huomioida se, ettei markkinavuoropuhelussa anneta tulevasta tarjouskilpailusta ja tarjouspyynnön sisällöstä mitään sellaista tietoa, joka saattaa asettaa tarjoajat eriarvoiseen asemaan lopullisen tarjouskilpailun käynnistyessä. Huomioitavaa on myös se, että vaikka lainsäädäntö ei aseta erityisvaatimuksia ennakoivalle markkinavuoropuhelulle, tulee vuoropuhelun noudattaa kuitenkin neljää peruseriaatetta – avoimuutta, syrjimättömyyttä, suhteellisuutta sekä tasapuolisuutta/yhdenvertaisuutta. Markkinavuoropuhelua voidaan hyödyntää niin pienhankinnoissa, kansallisissa hankinnoissa kuin myös EU-hankinnoissa.

Hankinnan arvo

Hankinnan ennakoitu kokonaisarvo lasketaan **ilman arvonlisäveroa**. Hankinnan arvo on koko hankintasopimuksen voimassaoloaikana tehtävien hankintojen kokonaisarvo, mukaan luettuna mahdollinen optio lisätilauksista. Toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevien hankintojen osalta sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa käytetään sopimuksen kuukausikustannusta kerrottuna luvulla 48.

Kynnysarvot

Kansalliset kynnysarvot päätetään kansallisen lainsäädännön perusteella. EU-kynnysarvot perustuvat GPA- sopimukseen ja komission asetukseen. EU-kynnysarvoja tarkistetaan kahden vuoden välein. Voimassa olevat kynnysarvot on tarkistettava Julkisten hankintojen neuvontayksikön verkkosivulta hankinnat.fi

Kansalliset kynnysarvot (ilman arvonlisäveroa) 1.1.2022 alkaen

-Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000 €
- Sosiaali- ja terveyspalvelut	400 000 €
- Muut erityiset palvelut	300 000 €
- käyttöoikeussopimukset	500 000 €
- Käyttöoikeussopimukset	500 000 €
- Rakennusurakat	150 000 €

Erytisalojen hankintalaissa ei ole kansallisia kynnysarvoja; erityisalojen hankintalaki tulee sovellettavaksi vain EU:n direktiiveihin perustuvat kynnysarvot ylittäviin erityisalojen hankintoihin. Kynnysarvot alittaviin hankintoihin sovelletaan kunnan hankintaohjeita.

EU-kynnysarvot (ilman arvonlisäveroa) 1.1.2022 alkaen

-Tavara- ja palveluhankinnat	215 000 €
- Rakennusurakat	5 382 000 €

Kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat (pienhankinnat)

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan tätä hankintaohjetta. Hankintalakia ei sovelleta kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin. Ohjeistus pienhankinnoista sekä muutoksenhausta päätökseen silloin kun hankinta alittaa kansallisen kynnysarvon löytyvät tästä ohjeesta.

Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat

Hankintalakia noudatetaan, kun hankinnan arvo ylittää kansallisen kynnysarvon. Tarjouspyyntö laaditaan valitun hankintamenettelyn mukaan ja hankinnasta ilmoitetaan HILMAssa hankintailmoitukset.fi. Tarjouspyyntöä ei saa antaa tiedoksi millekään mahdolliselle tarjoajalle

ennen ilmoituksen julkaisemista (tasapuolisen kohtelun vaatimus). Hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen ja/tai vaatia hankintaoikaisua hankintayksiköltä.

EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat

Kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalakia ja EU:n hankintadirektiiviä. Hankintayksikkö on velvollinen julkaisemaan ennakoilmoituksen, hankintailmoituksen ja jälki-ilmoituksen. Hankinnoissa on käytettävä yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD, European Single Procure Document). Hankinnasta ilmoitetaan HILMA-järjestelmässä ja TED-tietokantaa (Tenders Electronic Daily) käyttäen koko EU-alueella. Tarjouspyyntöä ei saa antaa tiedoksi millekään mahdolliselle tarjoajalle ennen ilmoituksen julkaisemista TED-tietokannassa (tasapuolisen kohtelun vaatimus). Hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen ja/tai vaatia hankintaoikaisua hankintayksiköltä.

Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alojen hankinnat

Kynnysarvot 1.1.2022 alkaen (erityisalojen hankintalaki 13. §):

- 431 000 euroa tavaroita ja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa
- 5 382 000 euroa rakennusurakoita koskevissa hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa

Kun hankinnan arvo ylittää nämä kynnysrajat, sovelletaan erityisalojen hankintalakia ja erityisalojen hankintadirektiiviä. Hankintayksikkö on velvollinen julkaisemaan ennakoilmoituksen, hankintailmoituksen ja jälki-ilmoituksen. Hankinnassa on käytettävä yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD, European Single Procure Document). Hankinnasta ilmoitetaan HILMA-järjestelmässä ja TED-tietokantaa (Tenders Electronic Daily) käyttäen koko EU-alueella. Hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen ja/tai vaatia hankintaoikaisua hankintayksiköltä.

Kynnysarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia, hankintaoikaisua lukuun ottamatta. Kaikissa hankinnoissa on kuitenkin otettava huomioon EU:n perustamissopimuksen mukaiset laillisuuden, avoimuuden, tarkoituksenmukaisuuden, verovarojen tehokkaan käytön, tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun sekä suhteellisuuden periaatteet. Kaikissa hankinnoissa on myös noudatettava tätä hankintaohjetta. Erityisalojen hankintalaki koskee Vesihuoltolaitos-hankintayksikön tekemiä hankintoja.

Suorahankinta

Avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä **ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai osallistumishakemuksia taikka soveltuvia tarjouksia tai osallistumishakemuksia**. Alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei saa olennaisesti muuttaa.

Teknisestä tai **yksinoikeuden suojaamiseen** liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan. Lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole.

Hankinnan tarkoituksena on **ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen** luominen tai hankkiminen.

Sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen **äärimmäisen kiireen** vuoksi.

Hankittava tavara valmistetaan vain **tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto** tavarantoimittajan valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi.

Hankinta koskee **perushyödykemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita**.

Tavarat hankitaan **erityisen edullisesti** liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesähoitajalta tai selvittältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena.

Kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään **suunnittelukilpailun** perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

Suorahankintaa voidaan käyttää myös lisätilauksissa, jos tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen tavarantoimittajan hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan myös silloin kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Hankintayksikön on pystyttävä perustelemaan suorahankinnan syy hyväksyttävällä tavalla. Hankintayksikön hankintapäätös dokumentoidaan asianmukaisesti ja voimassa olevan toimivallan puitteissa. Päätös tehdään toimielimen tai viranhaltijan hankintapäätöksenä, johon liitetään muutoksenhakuohje, tai hankintasopimuksena hankintayksikön omien ohjeiden ja arvioinnin mukaisesti.

Hankintojen jakaminen osiin

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina niin, että tarjouskilpailuihin voivat osallistua myös pk-yritykset. Tämä tarkoittaa, että hankinta voidaan jakaa pienempiin kokonaisuuksiin silloin kun se on tarkoituksenmukaista, jotta osatarjouksia voidaan hyväksyä. (Hankintalaki 75. §) Hankintaa ei saa pilkkoa eriin keinotekoisesti hankintalain soveltamisen välttämisen tarkoituksessa (hankintalaki 31. §).

Hankinnoista ilmoittaminen

kaikki kynnysarvon ylittävät hankinnat ilmoitetaan ensimmäisenä avoimesti julkisten hankintojen sähköisellä (HILMA) kanavalla www.hankintailmoitukset.fi ja tämän jälkeen Teuvan kunnan kotisivulla www.teuva.fi

palveluostojen kilpailutukset ilmoitetaan tarpeen mukaan paikallislehdissä sekä muissa lehdissä

Tarjouspyynnön julkistamisessa tulee ottaa huomioon valitun tarjousmenettelyn (avoin, rajoitettu tai neuvottelumenettely) hankintalain mukaiset toimintatavat.

Hankintamenettelyt Täydentyä

Hankintalaissa kuvataan ne hankintamenettelyt, joita on käytettävä kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Hankintamenettelyjä voidaan käyttää myös EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa.

Avoin menettely

Kaikilla halukkailla toimittajilla on mahdollisuus pyytää tarjouspyyntöasiakirjat ja tehdä tarjous. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluja.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään määrätyltä joukolta toimittajia, jotka arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai tehtävä.

Toimittajien löytämiseksi hankintayksikkö julkaisee rajoitetusta tarjouskilpailusta ilmoituksen HILMAssa. Hankinnasta kiinnostuneiden yritysten tulee jättää osallistumishakemus määräaikaan mennessä. Hankintayksikkö valitsee tarjouskilpailuun hyväksyttävät toimittajat hankintailmoituksessa esitettyjen vaatimusten perusteella.

Hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden toimittajien lukumäärää, jotka kutsutaan tarjouskilpailuun. Rajoitetussa menettelyssä toimittajia tulee kutsua vähintään viisi, jollei vähimmäisehdot täyttäviä toimittajia ole tätä vähemmän.

Neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi käyttää neuvottelumenettelyä, jos avoimessa menettelyssä tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu tarjouspyyntöä vastaavia tarjouksia tai jos tarjouksia ei voida hyväksyä. Neuvottelumenettelyä voidaan käyttää myös joissakin hankintalain 25. §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Suorahankinta

Suorahankintaa voidaan käyttää seuraavissa hankintalain 27. §:n tarkoittamissa tilanteissa:

1. avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai osallistumishakemuksia
2. teknisestä, taiteellisesta tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan
3. sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä hankintayksiköstä riippumattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi
4. hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten
5. hankinta koskee raaka-ainemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita
6. tavarat voidaan hankkia erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta
7. kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella.

Suorahankintaa voidaan käyttää lisätilauksissa hankintalain 28. §:n tarkoittamissa tilanteissa.

EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa voidaan käyttää suorahankintaa yksittäistapauksissa sosiaali-, terveys- tai koulutuspalvelujen hankinnassa, jos tarjouskilpailu tai toimittajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi (hankintalaki 67. §).

Lisäksi suorahankintaa voidaan tämän hankintaohjeen 24. §:n mukaan käyttää, mikäli hankinnan arvo on alle 1 000 euroa. Hankintayksikön on kuitenkin varmistettava, että kustannukset ovat kohtuullisia.

Tarjouspyyntö

Hankinta perustuu kirjalliseen tarjouspyyntö, jossa määritellään hankinnan kaikki ehdot ja hankintapäätöksen pohjana olevat vertailuperusteet. Tarjouspyynnön on oltava niin selvä, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjouspyynnössä on hankintalain 68. §:n mukaan oltava:

- hankinnan kohteen määrittely sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimuksen
- viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen ja mahdolliseen ennakoilmoitukseen
- määräaika tarjousten tekemiselle
- osoite, johon tarjoukset on toimitettava
- tarjousasiakirjojen muotoa koskevat vaatimukset
- kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä
- ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava
- kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta- laatusuhteeltaan paras) ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys
- tarjousten voimassaoloaika
- keskeiset sopimusehdot
- muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

Mainittava myös

- edellytetäänkö tarjoukselta kiinteää hintaa vai hyväksyykö hankintayksikkö myös hinnanmuutosperusteeseen sidotun hinnan
- hankittavien tavaroiden ja palvelujen määrä ja erityisominaisuudet
- mahdollinen vaatimus huolto- ja käyttöohjeista sekä koulutuksesta, joiden tulee sisältyä tarjoukseen
- varaosien saantimahdollisuudet sekä tuotteen huolto- ja korjausmahdollisuudet
- voidaanko tehdä osatarjouksia ja jos ei, syy
- toimitusaika ja -paikka
- maksuehdot ja vakuudet
- vakuuttamisvelvollisuus
- luetteloasiakirjoista, jotka tarjoajan on esitettävä taloudellisten edellytystensä ja teknisen osaamisensa todentamiseksi
- määräaika tarjouspyyntöä koskevien kysymysten esittämiselle ja mihin kysymykset lähetetään, sekä paikka ja päivämäärä, jolloin kysymyksiin viimeistään vastataan
- onko tarjousten avaustilaisuus julkinen
- sovellettavat yleiset sopimusehdot.
- että osapuolten välille syntyy sopimus vasta kun hankintasopimus on allekirjoitettu.

Tarjoukset on toimitettava kirjallisina esimerkiksi sähköpostitse, määräaikaan mennessä ja hankintayksikön tarjouspyynnössä ilmoittamalla tavalla. Tarjouspyynnössä on varattava tarjousten tekemiselle riittävä aika, joka määräytyy hankinnan luonteen ja laajuuden mukaan.

Tarjouspyyntöä koskevat kysymykset on esitettävä kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostitse. Kysymyksiin vastataan kirjallisesti ja samanaikaisesti kaikille tarjoajille.

Jos tarjouspyyntöön on tehtävä lisäyksiä tai muutoksia, hankintayksikön on varmistettava, että kaikki tarjoajat saavat samat tiedot samanaikaisesti. Lisätiedot, esimerkiksi kysymykset ja vastaukset on julkaistava kunnan verkkosivuilla **vähintään kuusi päivää** ennen tarjousajan päättymistä. Nopeutetussa menettelyssä lisätiedot on toimitettava **viimeistään neljä päivää** ennen tarjousajan päättymistä.

Hankintayksikön on **pidennettävä tarjousten jättämisen määräaikoja**, jos vastauksia kysymyksiin ei toimiteta ajoissa tai jos tarjouspyyntöön ja muihin hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia.

Määräajan pidentämisen on oltava oikeassa suhteessa tietojen tai muutosten merkittävyyteen. Hankintayksikön ei tarvitse pidentää määräaikoja, jos lisätietoja ei ole pyydetty ajoissa tai jos lisätiedoilla ei ole merkitystä tarjouksen valmistelun kannalta.

Vaatimukset tavaralle tai palvelulle

Asettamalla hankittavalle tavaralle tai palvelulle vaatimuksia hankintayksikkö varmistaa, että hankittava tavara tai palvelu täyttää hankinnan tarpeet. Kaikkien vaatimusten on oltava mukana tarjouspyynnössä.

Hankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin tavaramalleihin ja -laatuihin. Tiettyyn tavamerkkiin viittaaminen on sallittu ainoastaan siinä tapauksessa, että mainintaan liitetään merkintä ”tai vastaava”. Tarjouspyynnöstä ei saa tehdä tarpeettoman tarkkaa aiheettomasti.

Jos tarjouspyyntöön sisältyy tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten tekninen erittely, sitä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Tekninen erittely määritellään ensisijaisesti viittaamalla joko eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin.

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikkö voi edellyttää, että tavaran tai palvelun toimittaja noudattaa tuotteen valmistuksessa tai palvelutuotannossa yleisesti hyväksyttyä laatu- tai muuta järjestelmää. Hankintayksikkö voi laatu järjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta.

Toimittajaa koskevat vaatimukset

Tarjouspyynnössä on esitettävä tavaran tai palvelun toimittajalle asetettavat vaatimukset. Myös alihankkijoille voidaan asettaa vaatimuksia. Tavanomaiset vaatimukset koskevat esimerkiksi koulutusta, kelpoisuutta, kielitaitoa ja taloudellisia edellytyksiä. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Tarjoaja on suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle hankintalain 80. §:n perusteiden mukaan. Tarjoaja voidaan sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle hankintalain 81. §:n perusteiden mukaan.

Valintaperusteet

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta

- hinnaltaan halvin
- kustannuksiltaan edullisin tai
- hinta-laatusuhteeltaan paras.

Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikkö voi asettaa hinta-laatusuhteen vertailuperusteita, jotka liittyvät laadullisiin, yhteiskunnallisiin, ympäristö- tai sosiaalisiin näkökohtiin tai innovatiivisiin ominaisuuksiin.

Laatuun liittyviä perusteita voivat olla tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, esteettömyys, kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu, käyttökustannukset, energiatehokkuus, uusiutuvien materiaalien käyttö, päästövähennämät, kustannustehokkuus,

myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen tuki, huolto ja toimituspäivä tai toimitus- tai toteutusaika sekä muut toimitusehdot. Hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankintasopimuksen toteutukseen osoitetun henkilöstön pätevyyden ja kokemuksen, jos osoitetun henkilöstön laadulla voi olla merkittävä vaikutus hankintasopimuksen toteuttamisessa.

Vertailuperusteiden on kuitenkin liityttävä hankinnan kohteeseen. Ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus.

On myös mahdollista toteuttaa käänteinen kilpailutus. Käänteisessä kilpailutuksessa hankintayksikkö antaa hankinnalle kiinteän hinnan tai kustannuksen ja tarjoajat kilpailevat ainoastaan laatuun liittyvillä perusteilla. (Hankintalaki 93. §.)

Tarjousten jättäminen ja niiden avaaminen

Tarjoukset on toimitettava kirjallisina, määräaikaan mennessä ja hankintayksikön tarjouspyynnössä ilmoittamalla tavalla. Hankintayksikkö voi hyväksyä tarjousten jättämisen sähköpostitse. Tarjoukset säilytetään avaamattomina tarjousten avaustilaisuuteen saakka.

Tarjousten avaamiseen osallistuu vähintään kaksi kunnan palveluksessa olevaa henkilöä. Avaustilaisuudesta laaditaan pöytäkirja, johon tulee tiedot saaduista tarjouksista sekä merkintä, jos tarjous on saapunut liian myöhään. Tarjoukset liitteineen on avaamisen jälkeen säilytettävä huolellisesti ja tukevien toimintaprosessien tiedonhallintasuunnitelman määräysten mukaan.

Tarjousten käsittely

- saadut tarjoukset käsitellään tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti
- myöhästyneet tarjoukset palautetaan avaamattomina, toimenpide merkitään avauspöytäkirjaan
- tarjous voidaan hylätä myös seuraavin perustein;
  - o tarjous on hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamaton.
  - o hankintalain 1397/2016 §:ssä 80 on mainittu pakolliset poissulkemisperusteet.
  - o jos kaikki tarjoukset ylittävät olennaisesti tarkoitukseen varatut määrärahat tai hankinta osoittautuu tarpeettomaksi.
  - o jos tarjoushinta on niin alhainen, että on ilmeistä, ettei tarjoaja pysty selviytymään lakisääteisistä velvoitteista.
  - o Jos tarjoaja on ammattitoiminnassaan syyllistynyt sen luotettavuuden kyseenalaistavaan virheeseen, jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen tai jonka suorituksissa aikaisemmissa hankintasopimuksissa on ollut merkittäviä tai toistuvia puutteita, jotka ovat johtaneet sanktioihin.

Tarjousten vertailu suoritetaan tasapuolisesti ja riittävässä laajuudessa. Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on valintaperusteiden mukaan kokonaistaloudellisesti edullisin. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa tai hankintapäätöksessä.

Tarjousten dokumentointi

- o tarjouspyyntö
- o tarjoukset
- o avauspöytäkirja
- o tarjousvertailu perusteluineen
- o hankintapäätös

Tarjousten pisteyttäminen

Kokonaistaloudellisuutta arvioitaessa voidaan käyttää apuna tarjousten pisteytystä. Pisteytys kriteereiksi voidaan ottaa hinta sekä erilaisia laadullisia kriteerejä. Näiden painoarvoa voidaan muuttaa tarpeen mukaan. Tällöin suurin mahdollinen pistemäärä on 100, joka painotuksen mukaisesti voi koostua esimerkiksi 60 hintapisteestä sekä 40 laadullisten tekijöiden pisteistä. Mikäli tarjouksessa laadullisia kriteerejä on painotettava enemmän, voidaan pisteiden suhdetta muuttaa tarpeen mukaan. Tarjousten arviointi ja pisteytys dokumentoidaan. Tarjouksia vertaillaan keskenään niiden saamien kokonaispisteiden perusteella. Korkeimman kokonaispistemäärän saanut tarjous tulee valituksi.

Pisteytyksen painoarvon ja kriteerien valinnassa korostuu hankinnan tekijän näkemys, siitä mitkä tekijät ovat merkittävimpiä hankinnan osalta. Hankinnan tekijä ilmoittaa jo tarjouspyynnössä, mitä laadullisia tekijöitä tullaan tarjousten osalta arvioimaan.

Hintapisteiden laskeminen

Vertailuhinnaltaan halvin tarjous saa hinnasta täydet pisteet (10-100) ja muiden tarjoajien pisteet suhteutetaan vertailuhinnaltaan halvimmän tarjoajan tarjoukseen seuraavalla laskentakaavalla

$$\text{Halvin tarjous hinta} / \text{Tarjoajan hinta} \times (10-100 \text{ pistettä, käytettävän painotuksen mukaan})$$

Esimerkki (käytetään hintapainotuksena 60)

Tarjoaja A tarjouksen hinta 100 euroa
 Tarjoaja B tarjouksen hinta 200 euroa

$$\begin{aligned} &\text{Tarjoaja A:n pisteet} \\ &100 \text{ euroa} / 100 \text{ euroa} \times 60 \text{ pistettä} = 60 \text{ pistettä} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{Tarjoaja B:n pisteet} \\ &100 \text{ euroa} / 200 \text{ euroa} \times 60 \text{ pistettä} = 30 \text{ pistettä} \end{aligned}$$

Laadullisten pisteiden laskeminen

Laadullisia kriteereitä käytettäessä on huomioitava, että niiden tulee olla näkyvillä valintaperusteina jo tarjouspyynnössä. Laadullisia pisteitä arvioitaessa käytetään kaavaa, jossa tarjoajan saama laadullisten tekijöiden pistemäärä jaetaan korkeimmalla mahdollisella pistemäärällä ja kerrotaan painotuspistemäärällä.

$$\text{tarjoajan pistemäärä} / \text{korkein pistemäärä} \times (10-100 \text{ pistettä})$$

Laadullisia kriteereitä arvioitaessa ne pisteytetään kunkin tarjoajan kohdalla asteikolla 1-10 pistettä, sen mukaan miten tarjous täyttää asetetun kriteerin.

Laadullisia kriteereitä voivat olla esimerkiksi: Toimitusaika, huollon saatavuus, kotimaisuus, tuotteessa käytetyt materiaalit tai muuta hankintaan olennaisesti vaikuttavaa.

Esimerkki laadullisten pisteiden käytöstä (tässä esimerkissä laadullisten tekijöiden painotus on 40)

Tarjouspyynnön kohteena on ruoka, ja laatukriteereiksi on asetettu, kotimaisuus sekä ympäristöystävällinen toimitusmatka.

Tarjouksia on saapunut 3; A, B ja C.

A ja B tarjoavat kotimaassa valmistettua ja C ilmoittaa kotimaisuusasteeksi 50%

A toimitus matka on 500km, B toimitusmatka on 10 km, C matka 200 km

A: Kotimaisuudesta 3 pistettä, toimitusmatkasta 1 piste
B: Kotimaisuudesta 3 pistettä, Toimitusmatkasta 3 pistettä
C: Kotimaisuudesta 1 pistettä, 2 pistettä toimitusmatkasta

A: pisteet	4 / 6 X 40 pistettä	=	26,67 pistettä
B: pisteet	6 / 6 X 40 pistettä	=	40 pistettä
C: pisteet	3 / 6 X 40 pistettä	=	20 pistettä

Tarjouksen täydentäminen

Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan hankintalain 3. §:ssä säädettyjä periaatteita kuten syrjimättömyys- ja suhteellisuusperiaatetta.

Tarjouksen täydentäminen on näin ollen mahdollista, kun kyseessä on epäolennaiset puutteet, ristiriidat tai virheet.

Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä toimielimen tai viranhaltijan hankintapäätös. (Hankintalaki 125. §)

Hankintapäätös

Hankintapäätöksen tulee perustua tarjouspyyntöön (ehdot ja vertailuperusteet) ja tarjousten arviointiin.

Päätös on perusteltava, ja tarjousten numeeriset vertailut on kuvattava myös sanallisesti. Hankintapäätöksestä tulee ilmetä, miten hankintayksikkö on soveltanut vertailuperusteita ja millä perusteilla tietty tarjous on valittu.

Hankintapäätöksessä on myös annettava tarjoajan/ehdokkaan poissulkemisen tai tarjouksen hylkäämisen syy. Poissulkemisperuste on ilmoitettava päätöksessä. Poissulkemisperusteista määrätään hankintalain 80.– 81. §:ssä.

Kun hankinnan arvo ylittää 10000 euroa hankinnasta tehdään muodollinen päätös. Hankintayksikön hankintapäätös dokumentoidaan asianmukaisesti. Hankintapäätöksen tekee toimivaltainen viranomainen. Päätökseen liitetään muutoksenhaku- ja hankintaoikaisuohje.

Päätöksen tiedoksianto

Kaikille tarjoajille lähetetään kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen. Päätöksestä tiedotetaan sähköpostitse tarjoajan ilmoittamaan osoitteeseen. Kansallisen kynnysarvon ylittävän päätöksen sähköinen tiedoksianto: Tarjoajan katsotaan saaneen päätös tiedoksi viestin lähettämispäivänä. Kansallisen kynnysarvon alittavan päätöksen sähköinen tiedoksianto: Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämistä. Päätös voidaan poikkeuksellisesti antaa tiedoksi kirjeitse tai henkilökohtaisesti. Kun tiedoksianto tapahtuu kirjeitse, tarjoajan katsotaan saaneen tiedon seitsemäntenä päivänä viestin lähettämistä.

Tilajavastuu

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) velvoittaa hankintayksikön tilaajana **tarkistamaan toimittajan tiedot** ennen sopimuksen tekemistä. Hankintayksikkö ei saa sallia osallistumishakemusten taikka tarjousten olennaista muuttamista. Sallittua ei ole pyytää täsmennyksiä, korjauksia ja täydennyksiä siten, että menettelyllä olisi olennainen vaikutus ehdokkaan tai tarjoajan asemaan. Hankintayksikön on tarkistettava, mitä työehtosopimusta työssä sovelletaan, että eläkevakuutusmaksut on suoritettu ja että yritys on merkitty ennakkoperintä rekisteriin.

Hankintapäätös ja sen täytäntöönpano

- hankintapäätös tehdään hallintosäännön puitteissa ja kirjataan viranomaispäätöksiin
- hankintapäätöksen täytäntöönpano lainsäädännön mukaisesti
- muutoksenhaku
  - o Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voi hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Valittaminen on mahdollista, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaiset kynnysarvot. Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi lisäksi tehdä hankintayksikölle kirjallisen vaatimuksen hankintaoikaisuista.
  - o Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisuun käsiteltäväkseen omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Asianosaisen on esitettävä vaatimus hankintaoikaisuun vireilletulosta 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 60 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisuun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

- Valitus markkinaoikeuteen on tehtävä 14 päivää päätöksen tiedoksisaannista / 21 pv päätöksen lähettämisestä kilpailijoille.
  - valitusajan umpeuduttua päätöksentekijä varmistaa puhelimitse markkinaoikeudelta, onko päätöksestä tehty valituksia
- kynnysarvot ylittävistä hankinnoista lähetetään kaikille tarjousvertailussa mukana oleville tarjoajille hankintapäätösasiakirjat ja muutoksenhakuohjeet (hankintaoikaisuohje ja valitusohje Markkinaoikeuteen)
  - Viranhaltijapäätöksiin liitetään oikaisuvaatimusohje, joka koskee hankintalain 25 §:n mukaisia kansalliset kynnysarvot alittavia hankintoja.

Hankinnan dokumentointi ja seuranta

- hankinta-asiakirjat dokumentoidaan arkistosäännön mukaisesti kunnan arkistossa
- hankinnan toteutumista tulee seurata ja tarvittaessa reklamoida puutteista
- hankintaan liittyvät asiakirjat säilytetään 10 vuotta takuuajan päättymisestä tai luovutusajankohdasta. EU-hankkeisiin liittyvien asiakirjojen säilytysaika on 10 vuotta sen suunnitelmakauden päättymisestä, jonka aikana viimeinen avustuserä on maksettu. Rauenneen tarjouskilpailun asiakirjat voi hävittää kahden vuoden kuluttua.

Sopimus

Kun hankintapäätös on tehty ja muutoksenhaun määräaika on umpeutunut, hankinnasta tehdään kirjallinen sopimus tai tilaus. Hankintasopimuksen tulee sopimuskaudella vastata kilpailutuksen ehtoja. Jos hankinnan arvo on vähäinen tai hankinta on kiireellinen, tilaus voidaan tehdä suullisesti.

Vakuudet

Hankinnan sopimuksenmukaisen täyttämisen varalta on **vaadittava vakuus**, mikäli kysymyksessä on rahallisesti merkittävä hanke tai **toimitus on kriittinen** yksikön toiminnalle. Hankintayksikkö päättää, minkälainen vakuus hyväksytään. Yleisissä sopimusehdoista on usein määräyksiä vakuuksien ehdoista ja enimmäismäärästä. Vakuudet säilytetään tarkoitukseen nähden riittävän varmallalla tavalla.

Sopimuksenseuranta

Tavaraa vastaanottaessa sen määrä, laatu ja kunto on tarkistettava viipymättä. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus.

Palvelutehtävän tai rakennustyön vastaanotto toteutetaan sopimuksen liitteenä olevien yleisten sopimusehtojen mukaisesti.

Toimituksen viivästyessä tai myyjän syyllistyessä virheelliseen tai sopimuksenvastaiseen toimitukseen taikka muulla tavoin rikkoessa sopimusta asiasta on viipymättä **reklamoitava** myyjälle todisteellisesti. Kunta voi ostajana vaatia vian korjaamista, uuden tavaran toimittamista viallisen sijaan, hinnanalennusta tai kaupan purkamista. Ostajalla on oikeus saada korvausta syntyneestä vahingosta.

Pienhankintojen ohjeistus

Energiatehokkuuden huomiointi

Teuvan kunta on liittynyt Motivan energiatehokkuussopimukseen. Soveltuvissa ja ennakoidusti suunnitelluissa hankkeissa sovelletaan julkisten hankintojen energiatehokkuusohjetta.

Hankintojen aikataulut

Hankinnat tehdään suunnitellusti ja tarjouspyyntöjen jättämisen jälkeen on annettava tarjoajille riittävästi aikaa tarjouksen jättämiseksi. Perustellusti pikaisissa tarpeissa (esim. laiterikot) tarjoukset pyydetään nopeutetulla aikataululla, vaikka samalle päivälle.

Hankintojen ryhmittely

Kunnanhallitus voi hankkeen hyväksyessään määritellä hankkeelle tämän ohjeen hankintaryhmittelystä poikkeavat rajat.

Hankinnat yli 10000 € ilman arvonlisäveroa : Kilpailutus

Kilpailutuksessa käytetään lähtökohtaisesti avointa menettelyä, myös muut menettelyt voivat tulla kyseeseen. Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja asettaa samalla sähköisesti ja avoimesti kaikkien saataville tarjouspyynnön, joiden perusteella halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Hankintailmoituksen julkaisemisen ja tarjouspyynnön saataville asettamisen jälkeen hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyynnön soveliaiksi katsomilleen toimittajille.

Tarjouspyyntö on julkaistava kunnan verkkosivulla sekä hankinnasta voidaan myös tiedottaa muussa sopivassa paikassa esimerkiksi paikallislehdissä. Kaikki tarjouspyynnöt välitetään elinkeinopalveluiden postituslistan välityksellä kaikille tarjouspyyntöpostituksen tilanneille.

Vastaukset pyydetään sähköpostitse kunnan viralliseen osoitteeseen hankinnat@teuva.fi. Tarjoukset otetaan vastaan määrättyyn päivään mennessä ja hankinnasta tehdään viranhaltijapäätös tarjouspyynnössä esitettyjen ratkaisuperusteiden perusteella. Hankinnan vaiheet dokumentoidaan, jolloin hankinta kestää jälkikäteen tarkastelun. Hankinta tulee suunnitella siten, että tarjouksen jättämiseen varataan riittävästi aikaa (14 päivää). Ilmoitus suunnitellusta hankinnasta julkaistaan myös kunnan verkkosivulla.

Pienhankinnat 1001 (3001) – 9999 € ilman arvonlisäveroa: Hintatiedustelu

Alle 10000 €:n pienhankintojen osalta selvitetään hintataso vähintään 3-5 palveluntarjoajalta tai tavarantoimittajalta joko sähköpostilla tai puhelimitse. Vastaukset pyydetään ensisijaisesti sähköpostiin. tarjoajilta saadut tiedot dokumentoidaan. Dokumentaatiosta tulee käydä ilmi; kilpailuttava organisaatio ja hankinnasta vastaava henkilö, tarjoava yritys, yhteyshenkilö, kontaktipäivä sekä tarjottu hinta.

Mikäli kunnassa on toimijoita ko. alalla, tulee tarjouspyynnöt kohdistaa ensisijaisesti omalle paikkakunnalle.

Suorahankinta alle 1000 euroa ilman arvonlisäveroa

Suorahankinnassa alle 1000 euron tavara tai palvelu ostetaan ilman tarjouspyyntöä suorahankintana. Hankinnan markkinahintaisuus selvitetään vertaamalla eri toimittajien hintoja. Hankkija toimii hallintosäännön ja talousarvion puitteissa käyttäen omaa harkintavaltaansa ja noudattaen hyvää hankintatapaa. Mikäli kunnassa on toimijoita ko. alalla, tulee hankinnat kohdistaa ensisijaisesti lähialueelle.

Muut suorahankinnat (yli 1000 euroa alle kansallisen kynnyksärajan) ilman arvonlisäveroa

Joissain harvinaisissa tapauksissa voidaan suorahankinta toteuttaa myös 1000 euroa ylittävien hankintojen osalta, mikäli hankinnan luonteen vuoksi kilpailuttaminen ei ole mahdollista. Tällöin hankinnasta tehtävässä viranhaltijapäätöksessä on perusteltava hankinnan tarve ja syy suorahankinnalle.

Tätä kohtaa sovelletaan hankintoihin, joiden vertailu on perustellusti erityisen hankalaa tai mahdotonta tai perustellusta syystä on välttämätöntä hankkia tietyn tarjoajan laitteita tai järjestelmiä yhteensopivuuden varmistamiseksi aiempien järjestelmien tai laitteiden kanssa.

Sovellettavat kohteet

- Tietotekniset järjestelmät
- Taideteokset
- Koulutuspalvelut

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen kansallisen kynnyksärajan ylittävä hankinta

Asianosaisella on oikeus hakea muutosta hankintapäätökseen valittamalla markkinaoikeuteen. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos hankintayksikkö on tehnyt sopimuksen poiketen odotusajan noudattamisesta (hankintalaki 78. §), valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen, valitus markkinaoikeuteen on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä.

Hankintaoikaisu

Hankintalakiin sisältyviä määräyksiä hankintaoikaisusta sovelletaan kaikkiin hankintayksiköihin ja kaikkiin hankintoihin riippumatta hankinnan arvosta.

Hankintaoikaisu voidaan tehdä seuraavissa tapauksissa:

- kansallisen kynnyksärajan alittava hankinta
- kansallisen kynnyksärajan ylittävä hankinta
- EU-kynnyksärajan ylittävä hankinta
- erityisalojen hankintalain mukainen hankinta, joka alittaa kynnyksärajan
- erityisalojen hankintalain mukainen hankinta, joka ylittää kynnyksärajan.

Hankintaoikaisua voi vaatia asianosainen tai hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväkseen omasta aloitteestaan.

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa.

Hankintayksikkö voi hankintaoikaisulla itse poistaa virheellisen päätöksensä tai peruuttaa muun toimenpiteen ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös tai toimenpide perustuu hankintalain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen. Päätös hankintaoikaisusta ei edellytä asianosaisen suostumusta.

Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen korjattavakseen 60 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös on tehty.

Hankintapäätöstä ei voi korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on jo tehty.

Hankintaoikaisun johdosta tehtävä päätös on annettava tiedoksi asianosaisille. Hankintaoikaisun johdosta tehtävään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta, mikäli päätöstä ei hankintaoikaisun johdosta muuteta.

Mikäli hankintapäätöstä muutetaan hankintaoikaisun johdosta, asianosaisen on mahdollista tehdä oikaisuvaatimus kansallisen kynnysarvon alittavasta hankinnasta tai valitus markkinaoikeuteen kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta.

Julkisuus ja salassapito

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuudesta noudatetaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun sitä koskeva ilmoitus on julkaistu HILMAssa. Tarjouspyyntöä ei saa antaa tiedoksi muille mahdollisille tarjoajille ennen ilmoituksen julkaisemista.

Se, keneltä tarjouksia on pyydetty tai ketkä ovat jättäneet tarjouksen, on julkinen asia sen jälkeen, kun asiasta on päätetty.

Kaikki tiedot jätetyistä tarjouksista, muut kilpailuttamisasiakirjat, tarjousten avauspöytäkirjat ja tarjousten vertailu tulevat julkisiksi vasta, kun hankintapäätös on tehty.

Kaikki hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi asianosaisille, kun lopullinen hankintapäätös on tehty. Poikkeuksen muodostavat liikesalaisuuksia sisältävät asiakirjat, jotka ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla salassa pidettäviä. Tarjoajan antama tarjoushinta on julkinen, samoin yleensä yksikköhinnat ja hintaerittelyt.

Tarjouskilpailuun osallistuneilla tarjoajilla on oikeus saada tieto myös muista tarjousten vertailuun vaikuttavista keskeisistä seikoista.

Hankintasopimus voidaan tehdä vasta valitusajan jälkeen. Kaikki asiakirjat, lukuun ottamatta lain nojalla salassa pidettäviä asiakirjoja, tulevat yleisesti julkisiksi, kun sopimus on tehty.

Kunnan toimielimissä on huomioitava salassapitovelvollisuus hankinta-asioiden valmistelussa. Tiedot saaduista tarjouksista ja ehdotus valittavasta tarjouksesta tulevat julkisiksi vasta, kun asiasta on tehty lopullinen päätös. Lopullisesta päätöksestä tulee käydä ilmi valitun toimittajan nimi ja päätöksen perustelut.